

voor zoo ernstig, dat wij hem den Gereformeerden naam zouden durven ontzeggen.

HEPP.

Onze Universiteit in gevaar.

Dit is wel een van de diepste indrukken, welke de bezoekers van de Jaarvergadering der Vereeniging van Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag naar huis hebben meegenomen: de Universiteit is in gevaar.

Men voelde het: men had hier niet te doen met een gewone noodkreet, zooals er in onze dagen zoveel worden geslaakt, maar het was hier harde ernst.

Vermeerderen de inkomsten niet spoedig en belangrijk, dan zou er iets moeten gebeuren, waarvan wij liever de gedachte afwenden.

Maar het oog is op Hem geslagen, in Wiens Naam onze Universiteit is opgericht.

Directeuren maakten het besluit bekend, dat een aanvraag om vermeerde staatsubsidie naar de Regeering is verzonden, opdat ook in deze ons recht worde gedaan.

Voorts zal alom in den lande de opwekking uitgaan, dat ieder zijn bijdrage voor onze Universiteit herzie en indien eenigszins mogelijk verhoog en tevens dat nieuwe contribuanten zich aanmelden.

De Universiteit blijve voor ons Gereformeerde volk een stichting des geloofs.

Maar nu moet het dat geloof ook in werken toonen.

Wij hopen, als deze actie zal zijn aangevangen, er nader op terug te komen.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De Kindertoelag.

Van den heer J. Huizinga, wiens sociaal werkplan ik in dit blad besprak, ontving ik, naar aanleiding van mijn opmerking over zijn bestrijding van den kindertoelag, het volgend schrijven, dat ik gaarne een plaats gun:

„Met groote erkentelijkheid nam ik kennis van uwe beoordeeling, betreffende het door mij geschreven „Werkplan“ voor „Patrimonium“. Ik hoop dat uwe beoordeeling er toe zal bijdragen, dat de mannen van „Patrimonium“ het zullen lezen, en wat er voor hen bruikbaar in staat te willen gebruiken in het belang der sociale beweging.

Het ligt niet in mijn voornemen uwe beschouwingen — waar u met mij van oordeel verschilt — te volgen, doch ik wil gaarne gebruik maken van uw vriendelijk aanbod, om mij betreffende één punt — en wel een zeer belangrijk punt — nader te verklaren. Het betreft den „kinderbijslag“ bij het loon, zooals dit in den laatsten tijd meer naar voren is gebracht.

Voor ik nader op de zaak zelve ingaan zal, wil ik even wegnemen de gedachte, alsof ik met eenig boos opzet, de voorstanders van „kinderbijslag“ in een hoek wil duwen, waar ze niet behooren, door hen n.l. toe te dichten dat zij ethische — in tegenstelling van gereformeerde — gevoelens aanhangen.

Ik heb het niet bedoeld als een beschuldiging en daarom als een dwaling aangerekend, doch meer dat het ijveren voor kinderbijslag voortvloeide uit een soort van medelijden, medegevoel met de groote gezinnen.

Het onderwerp „kinderbijslag“ is een deel van het loonvraagstuk, een vraagstuk zoo ingewikkeld en omvangrijk, dat het niet in een enkel courantenartikel is te behandelen.

Ik zal er daarom naar streven mij zooveel mogelijk te houden aan dit onderdeel en daarvoor een drietal punten kortelijk behandelen.

I. Hoe is men tot het stelsel van kinderbijslag gekomen?

II. Wat vinden wij in de H. Schrift omtrent het loonvraagstuk?

III. Hoe dienen wij als belijders der Waarheid tegenover het stelsel van kinderbijslag te staan?

I. Zooals bekend is hadden wij voor den oorlog het stelsel van individueel loon, d.w.z. er werd niet — behoudens enkele patronen, die hier en daar werden aangetroffen, welke bij het in het huwelijk treden van hunne arbeiders eenigen opslag geven — gerekend met het gezin, door onderscheid te maken tusschen gehuwde en ongehuwde arbeiders. In bedrijven waar het loon bij de week wordt gerekend en betaald, treft men hier en daar een patroon aan, die bij het in het huwelijk treden van zijn werkmans eenige verhoging geeft; in bedrijven waarin tegen uurloon wordt gewerkt vindt men dit niet, evenmin in de bedrijven waarin tegen stukloon wordt gewerkt.

Een dergelijke verhoging is ook niet gebruikelijk in het Overheidsbedrijf.

En de patronen — in welk bedrijf ook — die deze verhoging bij huwelijk van hun werkmans toekennen, doen dit louter uit eigen overweging, maar allen zijn van oordeel, dat loon moet betaald worden naar bekwaamheid.

De toenemende aanbestedingen hebben er toe geleid, dat een nieuw stelsel werd voorgestaan, n.l. dat van een minimum loon en een maximalen

arbeidsdag, wat aanleiding is geweest tot verhoging van het loon.

De neutrale arbeidersbeweging als zonder beginsel zijnde, hield zich aan de oude theorie vast; en toen de oorlogsnoodstand intrad met toenemende duurte, wreeke zich het feit, dat de Christelijke arbeidersbeweging zich tot op dat oogenblik evenzeer met den stroom had laten meedrijven. Wel hadden enkelen zich verklaard voor het familieloos, doch geen enkele stond er op dat beginsel doorgevoerd te krijgen.

De toenemende duurte maakte het noodig, dat het inkomen werd verhoogd, wat al heel spoedig werd gevonden door het toekennen van duurte-toeslagen. Men had dit in 1911 geleerd, toen een korten tijd duurte ontstond door de buitengewone droogte.

De duurte-toeslagen werden in allerlei vormen toegepast. Het waren wekelijksche, maandelijksche en jaarlijksche toeslagen. Dat hielp niet genoeg, waardoor men begon te ijveren voor een nieuwen vorm, n.l. een maand of een jaar „extra salaris“.

Door den voedingsnood kwam het bonnenstelsel en ontdekten men dat ieder mensch werd geteld als een nummer. Het bleek dat ongehuwde arbeiders en zij die gehuwd waren, doch geen kinderen hadden, overhielden van hun inkomen en zich allerlei weelde gingen veroorloven. Er kwam een gezinsover de verkwisting enerzijds en het toenemend tekort in de groote gezinnen anderzijds. Men geraakte met de zaak verlegen, want het werd een ware janboel. De menschen hadden nauwelijks hun maand extra salaris ontvangen, of zij kochten al weder op de volgende, in de hoop dat deze wel zou komen, of anders zorgden de leiders er wel voor door middel van de Vakbonden.

Bij het Overheidsbedrijf werd de eene Commissie na de andere ingesteld en niet zelden geleek het een concurrentiestrijd tusschen hen wie het meeste gaf. Velen gevoelden dat het zoo niet kon blijven en kwamen tot het denkbeeld van kindertoelag, en het valt niet te ontkennen, dat dit als noodmaatregel heilzaam heeft gewerkt.

Wel kwam de vraag: waar is de grens van het begin en waar die van het einde; zal het voor elk kind zijn, of moet men beginnen na een zeker getal, b.v. 2 kinderen; zal het dan van een ongelimiteerd getal kinderen wezen of tot een maximum van 6; moet om een grens te hebben een leeftijd worden vastgesteld, b.v. kinderen tot 14 jaar, 16 jaar of zelfs tot 18 jaar; en zoo trachtte men zich door de moeilijkheden heen te werken.

Het spreekt van zelve dat uit den kring der ongebovigen verzet kwam tegen dit stelsel, wijl men daar aanstoot op kinderbeperking. Men voelde echter dat het moeilijk voor hen was, op dien grond kinderbijslag te bestrijden; zij beriepen zich op het loon naar bekwaamheid, en bij strikte doorvoering werden vaders van groote gezinnen het eerst ontslagen tegenover ongehuwden en die geen kinderen hadden, en bij werkloosheid het laatst zouden worden aangenomen.

Niettegenstaande deze bestrijding, vond het stelsel gaandeweer toepassing en nam het een vasten vorm aan, toen de Regeering het bij onderscheiden diensten invoerde, wat niet geheel vreemd zal geweest zijn aan het feit, dat men vooral van R. K. zijde voor kinderbijslag ijverde.

II. De H. Schrift is geen boek met concrete voorschriften, uitgewerkte plannen en voor alle tijden geregelde bepalingen. Het is als een grondwet, het geeft de grondgedachte voor het leven en de toepassing daarvoor hebben wij af te leiden uit het verband. Ziende op wat ons in het Oude Testament wordt medegedeeld en meer bijzonder voor Israël voorgeschreven, dan gaan wij aan den veiligen kant als wij vasthouden aan het „gezinsloon“.

Daarin wordt gesproken van een voldoende loon tot onderhoud van het gehele gezin; van een loon dat in natura kon worden voldaan; van een loon dat tijdig moet worden uitgekeerd.

Bij het arbeidscontract, ons in Deuteronomium vermeld, werd de mogelijkheid gesteld van het algehele onderhoud van den arbeider en zijn gezin. Bij Abraham, Job en Boaz werd dit praktisch toegepast.

Bij den industriëlen arbeid in Israël, werd ongetwijfeld het weekloon toegepast en voor een groot deel in geld uitgekeerd, doch wij mogen aannemen dat het minimum voldoende moest wezen voor het gezinsonderhoud, ziende op wat iedere Israëliet aan den tempeldienst en offers had te brengen. De wettelijke plichten voor ieder Israëliet waren niet weinigen, zij moegen in hoegroothed en omvang hebben verschild, in wezen en aard waren deze voor allen dezelfde.

Met het Nieuwe Testament moge er naar de letter verandering gekomen zijn, de geest en de beginselen bleven dezelfde, wat blijken kan uit de Paulinische vermaningen, ook waar het betref het goed recht der werklieden.

Trouwens, het gehele leven doelde op de samenstelling van het gezin, ongeacht of het samengesteld was met een groot, dan wel een klein aantal kinderen. En uit de talloos vele beloften die God in Zijn Woord heeft gegeven, zouden wij mogen afleiden, dat een groot aantal kinderen rijk maakt.

III. De vraag hoe wij staan tegenover het stelsel

van kinderbijslag, valt samen met de vraag hoe wij staan tegenover het gezin.

Beschouwen wij het gezin als eene instelling Gods, en het hebben van kinderen als een zegen van Hem, dan is het antwoord niet dubbelzinnig; immers dan is niet de maatschappij als instituut verantwoordelijk voor de zorg der kinderen, doch uitsluitend de vader.

Dan rust op den vader de volle zorg voor heel het kindertal; een zorg die hij — zoo hij geloof heeft in God — volkomen kan dragen. Zoodra dat gezin echter wordt herleid tot een groep van eenige enkelingen — hier kinderen — dan breekt men de verantwoordelijke daad der gezinsverzorging en beneemt den vader een stuk van zijn geloofswerking.

Een rechtgeaard Christen-vader van een groot gezin griet men daarmede, evenals met telkens te wijzen op het groote getal kinderen. Hij vraagt geen medelijden, hij vraagt slechts hetzelfde recht, hetgeen aan anderen wordt verzekerd. Niets meer en niets minder, want hij weet dat God hem de zorg wel mogelijk zal maken voor zijn groot gezin, wij God meer dan één zegen heeft.

Maar, zal worden opgemerkt, de vader wordt toch ook geholpen in de zorg voor het onderwijzen, het mag echter van iedereen vader — waar de Maatschappij als instituut eischen stelt in het belang eener goede functioneering van het leven — niet gevegd worden, dat hij naast zijn dagelijkschen arbeid nog tijd weet te vinden om de noodige kunde eigen te worden, dat hij zijn kinderen dat onderwijs geeft.

Trouwens, niemand uit onzen kring zal zich op dit onderwijsgeven buiten het gezin beropen, dat het gezin nu mag worden gesplitst in een kern en een aanhangsel.

Helaas in onzen tijd van ziekelijk voelen en wegdoozelen van lijnen, waarin allerlei hulp wordt verleend, wordt veel afbreuk gedaan aan de juiste verhoudingen in gezin, bedrijf, maatschappij en staat, met het gevolg dat men in onzen kring niet meer durft aandringen op een grootere spankracht van het geloof.

In dit verband kan ik de lezing zeer aanbevelen van het debat op het referaat van Prof. Bayneek, hetwelk behandeld werd op het eerste Christelijk Sociaal Congres in 1891. Dit debat liep toen over wat „een menschwaardig bestaan“ is en te vinden in het Proces Verbaal van genoemd congres.

Het vraagstuk van de groote gezinnen is niet moeilijk op te lossen, als wij ons maar aan Gods Woord vasthouden. Dat is in de eerste plaats een vraagstuk voor het geloof, zoodat kinderbijslag als systeem en onderdeel van het loonvraagstuk moet worden ontraden. Het maakt de oplossing van het loonvraagstuk noodeloos moeilijker.

Kinderbijslag — men gevoelt het reeds — kan niet verhaald worden op den patroon, waardoor de arbeider vader van groot-gezin in gevaar komt van zijn werk, en daarom zal door een „Rijks-kinderverzekering“ de Staatsbemoeiing over de gezinnen noodeloos worden uitgebreid.

Een tweede bezwaar tegen kinderbijslag is, dat het loonvraagstuk duwt naar het stelsel van individueel loon onder de leuze: „loon naar bekwaamheid“.

Wij kunnen alleen aanvaarden het stelsel van gezinsloon, d.w.z. een bedrag als minimum, naar de behoeften van een gemiddeld gezin.

Wij gaan hier niet twisten over een „volstrekt gezinsloon“ of een „betrekkelijk gezinsloon“. Dr. Kromsigt was in 1917 zoo begaan met het groote gezin — zie „De Standaard“ van 19 Sept. 1917 — en vraagt, hoe kunnen wij het groote gezin te hulp komen? Mijn antwoord is: wijst hen op den rijkdom van Gods beloften.

Men zal vragen: en hoe dan met vaders van groote gezinnen, die het geloof in God niet bezitten, of er zelfs vijandig tegenover staan? Maar o lieve, wij zullen toch terwille van de vijanden Gods onze beginselen niet over boord gaan werpen?

Heeft dan de Maatschappij als instituut geen taak tegenover de groote gezinnen? Ongetwijfeld. Zij zijn en blijven een voorwerp van zorg voor de Kerk en de Maatschappij, doch het zou mij te ver voeren deze hier nader te beschouwen. Bij het loonvraagstuk moeten wij echter zorgen, dat het kwaad niet wordt verlegd, door een schijnbare hulp te bieden, waardoor langs een omweg weder andere gevaren ontstaan.

Kinderbijslag kan derhalve alleen steunen op gevoelsoverwegingen, die — dat erken ik gaarne — op zich zelve niet zondig zijn, maar een gevaar opleveren voor de gezonde leer van het vertrouwen op God, zooals de H. Schrift dit op bijna iedere bladzijde voorstaat. Hierop kunnen wij als Calvinisten niet genoeg wijzen.

Uw dw. dr.,

Huizinga.

Een volgende week hoop ik op de bezwaren van den heer H. te antwoorden.

K. D.

Voorste week of loma is dat het een organisch pelijken Bij die plaats woord uitpuilt wij h gaan afloopt helegd toespra den gek opzettel de geve respect preek de N. alleen zond e uitnod spreker Dr Bee de aa komen. hoed m gang is vatori de vuu de pro sche A Of z reactie, delde t niet de Rome al aans Actie. en Jo. dezen toen h gen zul gen". I drachte de neg Zij arb is niet der he bestrijd trekt h en de merkw bare de beëindig

Bee tus, kun den orthe leer den gene gelo van gew mas mijn den vall en God elka deze gelo op tere gees voor

Rome het lez den aan parceres les in: worden Natu deze Dr van Dr een ste de bete vaardige dit had zou de categori altijd ve ontwierp van spi kan", z schen zijn tot dat wij nen inn satie in